

BUNA GUVERNARE ÎN CONTEXTUL ALEGERILOR PARLAMENTARE DE LEGISLATURA A XII-A DIN REPUBLICA MOLDOVA¹

GOOD GOVERNANCE IN THE CONTEXT OF THE 12th LEGISLATIVE PARLIAMENTARY ELECTIONS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Pantelimon VARZARI, *doctor habilitat în științe politice, profesor universitar,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova*
E-mail: panvarzari@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2275-1978

CZU: 342.8 : 342.53(478)

<https://doi.org/10.53783/snierm2025.01>

Rezumat. Demersul științific vine să demonstreze existența unei relații directe și interdependente între buna guvernare și alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 din Republica Moldova. În același timp, sunt identificate manifestările acestei relații și este reflectat impactul asaltului hibrid coordonat din exterior asupra țării noastre în scopul de a crea un haos electoral și de a destabiliza situația sociopolitică și economică în societate. Se ajunge la concluzia că alegerile parlamentare din Republica Moldova au fost un test de reziliență pentru democrație, unde competiția internă acerbă pentru a accede în Parlament între diferite facțiuni ale clasei politice naționale s-a împlinit cu presiuni externe sub forma unui asalt hibrid tot mai sofisticat. În aceste condiții, când țara noastră a rezistat împotriva provocărilor interne și a amenințărilor externe care au încercat să afecteze funcționarea statului democratic, parcursul european va continua, pentru că referendul pentru aderarea la UE din 2024 ridică integrarea europeană la rangul de obligație constituțională pentru toți actorii politici, agenții guvernamentali și pentru subiecții sociali.

Cuvinte-cheie: buna guvernare, alegeri parlamentare, instituțiile statului, partid politic, integrare europeană, crize ale dezvoltării, asaltul hibrid, rețele sociale, statul democratic, Republica Moldova.

Summary. The scientific paper aims to demonstrate the existence of a direct and interdependent relationship between good governance and the parliamentary elections of 28 September 2025 in the Republic of Moldova. At the same time, it identifies the manifestati-

---

¹ Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 *Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice*, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

ons of this relationship and reflects the impact of the externally coordinated hybrid assault on our country, aimed at creating electoral chaos and destabilizing the socio-political and economic situation in society. The study concludes that the parliamentary elections in the Republic of Moldova represented a test of resilience for democracy, where the intense internal competition among various factions of the national political class for parliamentary seats intertwined with external pressures in the form of an increasingly sophisticated hybrid assault. Under these circumstances, as the country withstood both internal challenges and external threats seeking to undermine the functioning of the democratic state, the European path will continue, since the 2024 referendum on EU accession elevated European integration to the level of a constitutional obligation for all political actors, government agencies and social subjects.

Keywords: good governance, parliamentary elections, state institutions, political party, European integration, development crises, hybrid assault, social networks, democratic state, Republic of Moldova.

Introducere

Parlamentul Republicii Moldova, de legislatura a XII-a, nou-ales ca urmare a alegerilor din 28 septembrie 2025 s-a întrunit în ședința de constituire la 22 octombrie 2025. Potrivit rezultatelor obținute de către concurenții electorali înscrși în cursa electorală, cinci formațiuni politice au trecut pragul electoral și acced în Parlamentul Republicii Moldova: Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) cu 50,2%, ceea ce îi asigură 55 de mandate de deputat și majoritatea (simplă) parlamentară; Blocul Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” (BEP) cu 24,2% (Partidul „Inima Moldovei”, cu două zile înainte de alegeri, a fost eliminat din componența blocului) și, respectiv, 26 de mandate; Blocul Electoral „Alternativa” (BEA) cu 7,96% și, respectiv, 8 mandate; Partidul Politic „Partidul Nostru” (PN) cu 6,2% și, respectiv, 6 mandate, precum și Partidul Politic „Democrația Acasă” (PPDA) – partidul „surpriză” – cu 5,62% și, respectiv, 6 mandate. Ceilalți concurenți electorali înscrși în cursă au acumulat sub 1% din voturi [1; 2]. Deși procentul de voturi obținute de PAS este puțin mai mic decât cel din alegerile din 2021 (50,2% față de 52,8%), ca număr de votanți, rezultatul este chiar mai bun, peste 790 de mii de voturi în 2025, comparativ cu 774 de mii de voturi în 2021.

Acest scrutin parlamentar a fost existențial pentru destinul societății din Republica Moldova și al cetățenilor săi, iar întrebarea retorică hamletiană „a fi sau a nu fi” rămâne la ordinea zilei atâta timp cât suntem în afara spațiului comunitar european. Or, răspunsul este evident – continuarea drumului european al Republicii Moldova este o prioritate strategică pentru majoritatea populației țării, iar integrarea europeană rămâne a fi o idee națională, o „idee de țară”, mobilizatoare, integratoare, în jurul căreia pot fi acumulate energiile sociale pentru o cauză comună.

Rezultate

Dacă vorbim de alegeri democratice (Președintele Consiliului European A. Costa a numit alegerile din Republica Moldova „o victorie a democrației” [3]), atunci este pentru prima dată în peste 30 de ani când componența Legislativului țării include un număr atât de mare de partide politice – tocmai opt: PAS, Partidul Socialiștilor, Partidul Comuniștilor, Mișcarea Alternativa Națională, Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei, Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civic, PN și PPDA.

Partidul pro-UE din Republica Moldova, PAS, câștigând alegerile parlamentare cu miză mare, trebuie să depună eforturi sustenabile pentru a realiza toate proiectele legate de bunul mers al țării pe calea europeană. În acest context, țara noastră beneficiază în prezent de un sprijin extins din partea Consiliului Europei (CE), prin *Programul Parteneriat pentru Buna Guvernare* (PBG), care include peste 20 de proiecte aflate în derulare. În prezent, la nivel național, sunt implementate trei proiecte majore: unul dedicat combaterii discursului de ură și discriminare, un altul axat pe creșterea eficienței sistemului de justiție și al treilea orientat spre prevenirea și combaterea spălării banilor [4].

Guvernarea pro-europeană, din lipsă de timp și resurse necesare pentru promovarea reformelor, a încercat deja să gestioneze treburile publice însă fără anumite reforme și rezultate economico-sociale vizibile. Aceasta chiar dacă a reiterat ideea evidențiată de mai mulți experți și analiști politici despre crize interne și exogene, probleme social-economice, provocări (interne și externe) și riscuri de destabilizare cu care s-a confruntat țara și partidul puterii în actul guvernării în perioada precedentă de guvernare, inclusiv criza economică, criza pandemică, criza energetică, criza justiției, criza securității, criza refugiaților, criza demografică și alte „crize ale dezvoltării” (termen al politologului italian D. Fisichella), lupta împotriva corupției, presiuni geopolitice, ingerințe din partea Rusiei etc. Totuși, la ultimele alegeri parlamentare din 2025 se produce „un adevărat miracol politic”, după cum afirmă inclusiv europarlamentarul român D. Barna: „Rezultatul alegerilor parlamentare din Republica Moldova este un adevărat miracol politic. Cetățenii moldoveni au ales foarte clar, prin vot democratic, direcția europeană” [5].

Demersul nostru științific urmărește scopul să demonstreze existența unei relații directe și interdependente între buna guvernare și alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 din Republica Moldova. În același timp, vom identifica manifestările acestei relații și vom reflecta impactul asaltului hibrid coordonat din exterior asupra țării noastre în scopul de a crea un haos electoral și de a destabiliza situația sociopolitică și economică a societății. În vederea realizării acestui deziderat, am luat în calcul câteva metode politologice de cercetare: instituțională, structural-funcțională, behavioristă, comparativă, sistemic și alte abordări teoretice, precum și anumite principii științifice (determinismul științific, obiectivismul, interdisciplinarismul, empirismul

descriptiv etc.). De asemenea, au fost studiate unele documente naționale mai semnificative și consultată literatura de specialitate dedicată problemei cercetate.

Discuții

Instituțiile statului Republica Moldova (Comisia Electorală Centrală, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, procuratura și alte structuri instituționale) în contextul scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025 au folosit toate resursele necesare pentru a rezista unor atacuri de tot felul fără precedent pe plan intern și cel extern. Ele au acționat coerent și eficient și au învins un asalt hibrid coordonat prin interferența Rusiei. În pofida lipsei unui progres vizibil al reformelor preconizate (or, Guvernul continuă să implementeze cele 11 proiecte noi de dezvoltare regională și locală cu valoare totală de peste 200 milioane de lei care sunt implementate în localitățile din țară și incluse în *Documentul Unic de Program* pentru ani 2025–2027 [6]), dar și în pofida unor mari restanțe în promovarea reformelor autentice și urgente în justiție, autoritățile țării s-au mobilizat activ și au lucrat în regim de alertă în perioada alegerilor parlamentare, atrăgând de partea lor tot mai mulți subiecți sociali, fapt constatat de observatorii naționali și internaționali și de unele organizații ale societății civile din țară.

Astfel, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), formată din organizații ale societății civile (cuprinde 30 de organizații neguvernamentale) implicate în monitorizarea comportamentului electoral, remarcă o mobilizare instituțională mai vizibilă decât în scrutinele anterioare pentru protejarea integrității procesului electoral. Totodată, Coaliția atrage atenția asupra unor riscuri persistente care pot afecta în continuare corectitudinea competiției electorale. Într-o declarație cu observații intermediare, publicată la jumătatea campaniei pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, Coaliția evidențiază anumite provocări și riscuri legate de manipularea informațională coordonată din exterior, finanțarea ilegală a campaniei și tentativele de corupere a alegătorilor [7].

Țara noastră continuă și după scrutinul electoral din 2025 să respingă interferențele și retorica anti-occidentală, traiectoria sa democratică și aspirațiile europene fiind supuse unor presiuni constante din partea actorilor pro-ruși, atât interni, cât și externi. De mai mulți ani Republica Moldova a fost și continuă să rămână o țintă constantă pentru Federația Rusă, fapt demonstrat de tentative de imixtiune din partea ei în perioada premergătoare și în perioada recentelor alegeri parlamentare, acestea având drept obiectiv clar de a influența și vicia rezultatul alegerilor din 28 septembrie 2025.

În perioada premergătoare acestor alegeri, țara noastră s-a confruntat cu interferențe la o scară fără precedent, inclusiv campanii de dezinformare, intimi-

dare și scheme de finanțare ilicită și cumpărare de voturi, atacuri cibernetice etc. Astfel, milioanele de atacuri cibernetice au fost îndreptate asupra CEC, asupra mai multor secții de votare din diasporă și altor structuri guvernamentale [8]. Este de menținut și faptul că CEC a lansat o campanie vastă de prevenire a dezinformării înainte de alegerile parlamentare din septembrie 2025, inclusiv campania „7 moduri de a recunoaște dezinformarea” [9], menită să protejeze alegătorii în contextul intensificării informațiilor false care circulau în preajma alegerilor parlamentare.

Experții platformei *Recorded Future* (una dintre cele mai mari companii americane de securitate cibernetică care furnizează informații despre amenințări cibernetice, actori statali și non-statali, atacuri, infrastructuri compromise și riscuri geopolitice) susțin că Kremlinul, prin agenții și propagandiștii săi, desfășoară în Republica Moldova mai multe operațiuni de influență, având ca scop subminarea încrederii cetățenilor în procesul electoral. Iar în final, aceste operațiuni aveau drept țintă sabotarea parcursului european al statului. Printre propagandiștii ruși se numără platformele *Operation Overload*, *Operation Undercut*, *Pravda Moldova*, *Portal Kombati*. Iar principalul agent al Moscovei cu misiunea de a deturna parcursul european este fugarul I. Șor, cu platformele *Evrazia* și *Moldova24* controlate de el [10]. Raportul acelorași experți arată că propaganda rusă, bazându-se pe falsuri, *deepfake*-uri și manipulări, prezintă integrarea europeană ca pe o catastrofă pentru economia și identitatea Republicii Moldova, în timp ce apropierea de Rusia este descrisă ca singura soluție avantajoasă.

În studiul său Br. Liston, analist principal al platformei *Recorded Future*, a prezentat îndeosebi cinci operațiuni/campanii de volum mare și vizibilitate ridicată, cu multă activitate pe rețelele sociale și multă amplificare. Dintre acestea, campania *Matryoshka* este una dintre cele mai vechi și mai vizibile campanii, cunoscută pentru imitarea falsă a brandurilor media occidentale și internaționale și pentru distribuirea de conținut manipulator. Operațiunea *Storm-1516* (cunoscută și ca „CopyCop”) utilizează *site-uri web*, „influenceri” și rețele sociale pentru a promova narațiuni pro-Kremlin și mesaje anti-occidentale. În aceeași listă se regăsește *Operation Doppelganger*, o campanie care folosește clone ale *site-urilor* unor publicații legitime pentru a distribui articole fabricate, promovate apoi masiv de *boți*. De asemenea, *Operation Undercut* care este axată pe denigrarea liderilor pro-europeni din Moldova și pe cultivarea percepției că alegerile sunt fraudate. *Operation Secondary Infektion* este încă un exemplu – deși este mai puțin activă în Moldova, dar a fost identificată pentru că folosea conturi create special pentru a răspândi documente falsificate și a relata despre „ingerința” UE sau „corupția” elitelor naționale [11]. În pofida multitudinii de dezinformări, atacuri și amenințări parvenite din partea Rusiei la adresa autorităților, a liderilor politici și a cetățenilor țării noastre, este greu de spus câte *fake-uri* majore, de fapt, au „decolat” în campania electorală din Republica Moldova.

Diverse campanii de dezinformare și de destabilizare, intimidări și scheme de finanțare ilicită și cumpărare de voturi, atacuri cibernetice și tehnici de manipulare pe rețele de socializare, amenințări și apeluri de nesupunere a cetățenilor la adresa autorităților țării noastre fac parte din cele patru metode prin care Rusia vrea cu insistență să preia puterea în Republica Moldova, fiind vorba, în accepția fostului premier D. Recean, de „un asediu asupra țării” [12], asediu realizat prin implicarea membrilor grupărilor criminale pentru pregătirea dezordinelor în masă – plan infracțional de corupere electorală pus în aplicare de rețeaua criminală Șor, alături de atacurile cibernetice și intoxicare informațională masivă.

Pentru a amplifica rețeaua de *boți* și a consolida atacurile informaționale și cibernetice împotriva țării noastre, propagandiștii ruși dispun de o armată digitală bine pregătită și cu scopuri bine determinate. Rețeaua de *trolli* plătită „direct de la Moscova”, numită „InfoLider”, s-a extins, iar în preajma și în timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, și-a intensificat atacul cu narațiuni propagandistice pe rețelele de socializare. *Ziarul de Gardă* a încercat, sub acoperire, să urmărească cum funcționează „armata digitală a Kremlinului”, inclusiv din mediul *online*. Se arată, spre exemplu, cum sute de conturi cu identități false, în spatele cărora stau activiști reali ai Blocului Electoral „Victorie”, controlat de I. Șor de la Moscova, au fost create pentru a răspândi propagandă rusească pe *TikTok* și *Facebook*. Toate postările erau monitorizate riguros, iar comunicarea era coordonată prin grupuri și canale secrete de *Telegram* [13; 14].

A fost constatat și modul în care, prin aceleași rețele sociale, începând cu aprilie 2025, înflorește proiectul „InfoLider”, prin intermediul căruia este coordonată bombardarea spațiului informațional al Republicii Moldova cu narațiuni propagandistice. „Toți PATRIOTII, uniți-vă!” – acesta era îndemnul trimis în ziua alegerilor din 28 septembrie 2028 către membrii rețelei rusești de dezinformare „InfoLider”. Totuși recrutarea participanților în programul de instruire a activiștilor, care ulterior puteau fi avansați ca „infolideri”, a continuat, dar cu mari dificultăți, datorită intensificării luptei structurilor guvernamentale împotriva atacurilor informaționale și cibernetice [15].

De asemenea, a fost descoperită o rețea clandestină sprijinită financiar de Rusia care ar fi oferit bani cetățenilor moldoveni pentru a difuza mesaje pro-Kremlin, dezinformări și pentru a desfășura sondaje neautorizate în preajma scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025. Potrivit unei investigații *BBC*, există conexiuni directe între această rețea, oligarhul I. Șor și organizația *Evrazia* – ambele aflate sub sancțiuni impuse de SUA, Regatul Unit și UE. Rețeaua pe care *BBC* a infiltrat-o ar fi doar o parte a unui sistem mult mai amplu. Aceasta include cel puțin 90 de conturi pe *TikTok*, dintre care unele se dau drept instituții media, și care au postat mii de videoclipuri ce au acumulat peste 23 de milioane de vizualizări și 860 de mii de *like-uri* începând din ianuarie 2025. Conform analizei *Digital Forensic Research Lab*

(DFRLab), amploarea reală a rețelei ar putea fi chiar de două ori mai mare, cu peste 55 de milioane de vizualizări și 2,2 milioane de aprecieri [16; 17; 18].

Precum se observă, Republica Moldova s-a aflat sub un asalt hibrid masiv atât în preajma alegerilor parlamentare din 2025, cât și după acest scrutin. Or, un asalt hibrid, așa cum este descris de specialiști, este o formă de agresiune directă și indirectă asupra unui stat cu scopul de a destabiliza situația sociopolitică în perioada unor evenimente de anvergură ale unei societăți (în cazul nostru este vorba de scrutinul parlamentar) și cuprinde următoarele elemente caracteristice: atacuri cibernetice (blocarea infrastructurii digitale, furt de date, paralizarea serviciilor publice), dezinformare și propagandă (răspândirea de știri false, manipularea opiniei publice prin rețele sociale sau mass-media), presiuni economice (sanctiuni, manipularea piețelor energetice sau comerciale pentru a crea instabilitate), operațiuni sub acoperire (folosirea unor grupuri paramilitare, mercenari sau agenți care acționează fără însemne oficiale), exploatarea tensiunilor interne (alimentarea diviziunilor sociale, etnice sau politice pentru a slăbi coeziunea statului și al societății în ansamblu) etc. [19; 20].

Aceste și alte manifestări ale asaltului hibrid ca parte a războiului hibrid și-au găsit reflectare în diverse forme și în condițiile Republicii Moldova. Spre exemplu, din luna iulie 2025, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) investighează o cauză penală care vizează pregătirea dezordinilor în masă în Republica Moldova în contextul alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025. Totodată, în cursul urmăririi penale, a fost identificată activitatea unui grup de persoane care, în mod sistematic, se deplasau în Serbia, unde erau instruite cu scopul de a pregăti destabilizări și dezordini în masă, iar acest grup instruit în Serbia era coordonat de reprezentanți ai serviciilor speciale din Federația Rusă. În plus, pe lângă persoanele instruite în Serbia, au existat și indivizi pregătiți direct pe teritoriul țării noastre, iar majoritatea participanților au fost instruiți de anumiți cetățeni din Federația Rusă. Unele persoane au fost inițial atrase sub pretextul unui pelerinaj, dar ulterior au fost convinse să se implice în activități legate de organizarea dezordinilor [21; 22].

Amintim și că unele media autohtone, cum ar fi „Timpul”, se întrebau „retoric” în preajma alegerilor parlamentare: „A fost „războiul hibrid” o realitate sau un element de campanie?” [23].

Din ansamblul asaltului hibrid fac parte și finanțarea partidelor politice, apelurile de nesupunere autorităților, mobilizarea străzii prin organizarea de proteste cu participanți plătiți sau manipulați, exploatarea minorităților naționale și a diviziunilor sociale folosită pentru a slăbi coeziunea internă a statului, dar și dezinformările masive pe rețelele sociale (*TikTok*, *Telegram*, *Facebook*, *Instagram*, *VK* etc.). În Republica Moldova au prioritate platformele de socializare care se bucură de o mare popularitate, precum *TikTok*, *Telegram*, *Facebook*, poate mai mult decât *Instagram*, *X* (numită în trecut *Twitter*) sau *VK*. Rețelele sociale, reprezentând un set de platfor-

me digitale care permit oamenilor să creeze, să partajeze și să se conecteze, au multe avantaje, dar și dezavantaje, căci, în ciuda numeroaselor sale beneficii, utilizarea platformelor *online* prezintă și provocări majore, inclusiv distribuirea intensă a dezinformării și știrilor false a devenit o problemă semnificativă pentru agenții guvernamentali și cei electorali în perioada campaniilor electorale din 2024 și din 2025.

Mass-media scrisă și *online* națională din Republica Moldova și din străinătate a comentat destul de larg cum încercau narațiunile pro-Kremlin să pregătească terenul pentru haosul electoral la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. De pildă, în preajma alegerilor, mai multe canale de *Telegram* și figuri politice pro-Kremlin au lansat apeluri directe către polițiști și carabinieri „să fie de partea poporului”, contestând legitimitatea anchetelor penale împotriva unor lideri de partide și portretizând guvernarea drept „represivă și coruptă” [24]. Experții în combaterea dezinformării avertizează că aceste mesaje sunt parte dintr-un scenariu regional coordonat, menit să slăbească încrederea în instituțiile statului exact înainte de alegeri.

La fel, algoritmul *TikTok* este manipulat prin postarea coordonată a unor narațiuni anti-UE și împotriva actualei guvernări, cu aceleași *hashtaguri*. O rețea masivă de conturi false pe rețeaua socială *TikTok*, care distribuia narative demne/false sau conținut coordonat inautentic, a fost identificată de echipa Promo-LEX în cadrul monitorizării campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova. *Hashtagul* pe care îl utilizează, *#alegmoldova*, a urcat rapid în *trending*, acumulând, în doar 72 de ore, peste un milion de vizualizări. Conturile din rețea postau doar două *hashtaguri*: *#alegmoldova* și *#moldova*, iar postările cu *#alegmoldova* au fost vizualizate de 1,3 milioane de ori, în 72 de ore. Alegerea celor două etichete pare să aibă scop bine determinat, și anume manipularea algoritmului *TikTok* pentru a forța postările în *trending*, astfel încât utilizatorii să perceapă în mod fals că există un val masiv de informație adevărată susținută de sute de mii de oameni [25]. În realitate, este vorba despre o operațiune de „intoxicare digitală”.

Pe măsură ce Republica Moldova se pregătea pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, platforma *TikTok* anunța noi măsuri pentru protejarea integrității procesului electoral și combaterea dezinformării. În perioada 1 iulie – 9 septembrie, spre exemplu, compania a eliminat 4 mii 519 materiale care încălcau regulile privind integritatea civică și electorală, dezinformarea sau conținutul generat de inteligența artificială. Peste 96,5% dintre acestea au fost șterse înainte ca utilizatorii să le raporteze. De asemenea, rețeaua socială *TikTok* a prevenit peste 2,2 milioane de aprecieri false, 1,4 milioane de cereri false de urmărire și a blocat crearea a peste 250 de mii de conturi *spam*. Totodată, platforma a eliminat peste 100 de mii de conturi false, împreună cu 1,3 milioane de aprecieri false și 1,6 milioane de urmăritori falși, anunțau reprezentanții platformei *TikTok*. Doar în august și septembrie 2025, compania a destructurat patru operațiuni de influență ascunsă cu conținut politic direcționat către publicul moldovean, ridicând la șapte numărul total al rețelelor eliminate în 2025. Pe

lângă aceste măsuri, în august a fost lansat un Centru Electoral *TikTok*, dezvoltat în parteneriat cu CEC și organizația *Stop Fals!*, pentru a oferi utilizatorilor informații sigure despre procesul de vot și resurse de educație media [26].

Nu cunoaștem motivele adevărate pentru care platforma *TikTok* a promovat PPDA în Parlamentul țării. Însă se știe că partidul politic, condus de V. Costiuc, a beneficiat în campania electorală din august-septembrie 2025 de o promovare masivă pe rețeaua *TikTok*, realizată prin conturi potențial inautentice. Potrivit datelor *think tank*-ului din București *Expert Forum România* (EFOR), această infrastructură digitală a generat 16 milioane de vizualizări într-o țară cu 2,3 milioane de locuitori. Rețeaua socială a acumulat 422 de mii de aprecieri și 31 de mii de distribuiri în doar două luni [27; 28]. Analistii organizației EFOR arată că unul dintre factorii care afectează din ce în ce mai mult integritatea alegerilor sunt campaniile electorale *online*, fiind vorba de conturile de pseudonim care reușesc să creeze o infrastructură imună la transparența unei campanii electorale clasice Toți cred în dreptul la liberă exprimare al cetățenilor pe *Internet*, inclusiv sub anonim. Însă, subliniază cei de la EFOR, „nu trebuie să devină un pretext anonimul pentru campanii politice lipsite de transparență, fiindcă vom crea contrariul unui spațiu informațional transparent, în care oamenii se exprimă liber”.

Un grup de experți denumit „Prompt” (grup format dintr-o coaliție de universități, instituții media și specialiști în tehnologie) a analizat 2 mii de postări publicate pe platforma *TikTok* în perioada premergătoare alegerilor parlamentare din țara noastră. Investigația a vizat identificarea tentativelor de manipulare a algoritmilor în favoarea PPDA și a liderului său V. Costiuc. La fel, experții au scos la iveală o serie de practici problematice, printre care: repetarea sistematică a unor informații false, amplificarea narativelor toxice și utilizarea intensă a manipulării emoționale pentru a influența opinia publică, precum și identificate, cu ajutorul unui program specializat, 1390 de tehnici de manipulare a informației. Investigația dată a identificat și mai multe tipare distincte de coordonare a activității *online* [29], iar pentru promovare în regim *online* partidul a declarat zero cheltuieli, ceea ce înseamnă *de facto* încălcarea legislației naționale privind finanțarea campaniei electorale.

Paradoxal, dar avem aceeași tehnologie electorală pe care a folosit-o și echipa lui C. Georgescu la alegerile prezidențiale din România în toamna anului 2024. Sociologii români se declară luați prin surprindere de puterea rețelelor sociale și vorbesc despre un fenomen numit „spirala tăcerii”, iar alți cercetători declară, în cel mai serios mod, că „tehnologia bate sociologia” [30]. Pe scurt, mulți români nu au vrut să le declare operatorilor de sondaje cu cine votează sau chiar au mințit. În Republica Moldova, potrivit datelor CEC, 11 instituții au fost autorizate să realizeze sondaje de opinie, însă doar câteva au reușit să surprindă cu acuratețe realitatea votului exprimat pe 28 septembrie 2025. Totuși, nici acestea din urmă nu au reușit să anticipeze exact rezultatul final, existând diferențe majore între sondaje și realitate.

Prin urmare, un asalt hibrid masiv reprezintă un ansamblu de presiuni simultane de tot genul, precum politice, ideologice, economice, sociale, tehnologice, informaționale și chiar militare (cazul Ucrainei este unul de referință), care poate crea un haos electoral și destabiliza un stat cu diverse și bogate resurse, dar mai ales state mici și cu resurse ne semnificative (cazul Republicii Moldova este unul tipic). Securitatea informațională și tehnologică a devenit, pe bună dreptate, o linie fierbinte pentru autoritățile Republicii Moldova în lupta pentru alegeri libere și corecte. Astfel, potrivit Serviciului Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică (STISC), în zilele de 27-28 septembrie 2025 au avut loc mai multe tentative de atacuri cibernetice (peste 14 milioane) asupra infrastructurii electorale din Republica Moldova. Țintele au vizat platforma *cec.md*, sistemele guvernamentale de servicii în *cloud* și de automatizare a proceselor, dar și unele stații de vot din diasporă. La fel, Serviciul dat a blocat platforma *host.md* din cauza unui atac cibernetic masiv, fapt care a făcut ca circa 4 mii de *site-uri* să devină nefuncționale. Printre incidente s-au numărat atacuri de tip blocare distribuită (*DDoS*), inclusiv unul orchestrat simultan din mai multe țări, care a generat peste 16 milioane de sesiuni false. Scopul a fost simularea unui trafic real și ocolirea sistemelor de protecție [31; 32]. De asemenea, au fost înregistrate tentative de introducere de cod malițios în bazele de date și infecții cu programe informatice nocive pe stații de vot. Noi tentative de atacuri cibernetice de tip *DDoS* asupra infrastructurii *IT* guvernamentale au avut loc și după ziua alegerilor parlamentare, atacurile având scopul de a perturba funcționarea serviciilor publice *online* și de a crea disconfort utilizatorilor [33].

Mass-media din țară și din străinătate a relatat pe larg despre felul în care autoritățile noastre au reușit să contracareze influența Moscovei în campaniile electorale din 2024 și din 2025. Astfel, Moldova, scrie „Euronews”, este văzută la Moscova ca parte din „Русский Мир” sau din „Lumea Rusă”, noțiunea folosită adesea de Vl. Putin pentru a justifica invazia totală a Rusiei în Ucraina [34], dar și pentru a justifica imixtiunile Moscovei în treburile interne ale țării noastre.

Eurodeputatul român V. Negrescu, într-un interviu acordat postului de televiziune de știri *Digi24* din România, a declarat că „Republica Moldova astăzi a devenit un simbol al luptei împotriva ingerințelor Federației Ruse”, precizând că „acțiunile Republicii Moldova la atacurile hibride ale Rusiei au fost eficiente, în ciuda milioanele de euro cheltuite de Rusia pentru deturnarea rezultatelor alegerilor” [35], fapt ce demonstrează încă o dată relația dintre buna guvernare a autorităților publice și alegerile parlamentare din 2025.

Această relație poate fi ușor sesizată și în cazul comportamentului lui Al. Dughin, geopolitician, filosof, sociolog și politician rus, cunoscut pentru vederile sale considerate fasciste, care recunoaște în mod deschis pierderea la alegerile parlamentare din 2025 din Republica Moldova. Însă el nu se lasă bătut. Ideologul Al. Dughin amenință cu războiul mai multe state suverane din spațiul ex-sovietic, inclusiv Re-

publica Moldova, dacă acestea nu vor adopta o politică pro-rusă. El este nemulțumit de felul în care așa-zisul bloc patriotic – BEP, în frunte cu I. Dodon, dar și noua miză a Kremlinului în Republica Moldova, I. Șor, au gestionat alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. Potrivit lui Al. Dughin, forțele pro-ruse din Republica Moldova au fost „neputincioase” și au pierdut lupta împotriva formațiunii pro-europene – PAS. Pentru ca Rusia să își mențină influența în spațiul ex-sovietic, ideologul Kremlinului spune că este nevoie „de o politică decisivă”, „proactivă”. „Obsedați de mitul democrației liberale, am ratat momentul în care forțele noastre erau la putere în Moldova”, a spus Al. Dughin într-un interviu pentru o publicație rusească. Deși Rusia nu a reușit în mai bine de circa patru ani să aibă succese majore pe frontul din Ucraina, el amenință cu războiul Republica Moldova, Armenia, Azerbaidjanul sau Kazahstanul. Și asta pentru că aceste state suverane nu ar vrea să asculte de Moscova [36; 37].

În alt context, C. Popa, editorialistul de la „veridica.ro” (*Veridica* este o publicație specializată în monitorizarea, analiza și demontarea campaniilor de *fake news*, dezinformare și manipulare din Europa Centrală și de Est), notează că „pentru prima oară în practica europeană, autoritățile de la Chișinău și-au construit întreaga campanie de contracarare a influenței ruse asupra procesului electoral în maniera unei operațiuni de contraspionaj militar pe timp de război. Dând dovadă de curaj și mai ales de capacitatea de a acționa anticipativ, Chișinăul a lovit decisiv punctele nodale pe care se baza strategia de diversiune a Kremlinului” [38]. Rezultatul alegerilor parlamentare a menținut Republica Moldova pe drumul european, astfel încât țara noastră a evitat scenariul Georgiei și nu va putea fi folosită de Rusia pentru a lovi din spate Ucraina, așa cum și-a dorit și a investit masiv în războiul hibrid pe care l-a purtat, susține redactorul-șef al Radio Chișinău C. Rusnac [39].

Prin urmare, Federația Rusă are un impact enorm în toate procele politice din Republica Moldova, inclusiv în procesele electorale, acestea fiind marcate de tentative de a produce haos electoral în perioadele respective și a continua războiul hibrid dus prin manipulare politică, destabilizare socială și tentative de a submina încrederea în instituțiile democratice. În același timp, câmpul politic național se modifică cu noi partide declarate pro-europene, „moldoveniste”, unioniste sau pro-ruse, numite și partide *spoiler* (asociate anterior cu partide geopolitice) care au menirea să divizeze electoratul pro-european și chiar întreaga societate în cel pro-vest și cel pro-est. În ciuda faptului că anumite forțe politice și grupări sociale interne, dar și cele externe au încercat să deturneze votul cetățenilor la scrutinul parlamentar din 28 septembrie 2025, țara noastră va continua parcursul european, căci procesul integrării europene este consfințit în Legea Fundamentală drept obiectiv strategic al Republicii Moldova.

Cele afirmate mai sus sunt o dovadă expresă că rezultatele alegerilor parlamentare recente vorbesc de o bună guvernare realizată de toți subiecții politici și

agenții electorali implicați în procesul electoral din 2025. În acest sens, Președinta M. Sandu menționează faptul că „am reușit să desființăm aceste rețele (este vorba de platformele sociale de dezinformare și propagandă ruse – n.n.) create de gruparea ȘOR este meritul, în primul rând, al domnului prim-ministru Recean, pentru că el a fost responsabil de tot acest proces, și al instituțiilor statului”, marcând, în același timp, „activitatea structurilor de forță în asigurarea integrității procesului electoral” [40]. Observatorii naționali (potrivit CEC, aproximativ 3500 de observatori au monitorizat alegerile, dintre care 2500 – cetățeni moldoveni, care reprezentau opt organizații publice; asociația Promo-LEX și Uniunea Juriștilor din Republica Moldova au trimis cel mai mare număr de observatori) și cei internaționali (alegerile au fost monitorizate și de 22 de misiuni diplomatice, 15 organisme electorale străine, 12 organizații internaționale și alte instituții [41]) au dat aprecieri pozitive atât autorităților publice care au gestionat procesul electoral, și organizațiilor societății civile implicate în desfășurarea scrutinului, cât și cetățenilor cu dreptul de vot care au participat la exercițiul democratic din 2025. De altfel, Misiunea comună de observare a alegerilor a Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), a Adunării Parlamentare a OSCE (AP OSCE), a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) și a Parlamentului European (PE) a inclus 415 observatori din 50 de țări. În declarația lor, experții au lăudat autoritățile pentru buna organizare, dar au menționat și faptul că modificările frecvente cu puțin timp înainte de alegeri au subminat aplicarea eficientă a legilor și securitatea juridică.

Concluzii

Ca urmare a celor constate supra, reiterăm ideea că există o relație directă și interdependentă între buna guvernare și alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 din Republica Moldova. Pe de o parte, buna guvernare (înțeleasă ca un ansamblu coerent de activități lansate și realizate de structurile guvernamentale și de organizațiile publice și cele private) este un punct de plecare pentru alegeri libere, corecte, transparente și organizate, în conformitate cu prevederile legale. Or, guvernul țării noastre, alături de legislativ și organele justiției naționale, au fost ferm angajate în procesul electoral din 2025, implementând reguli clare de competență funcțională pentru buna organizare a activității organelor electorale în perioada electorală, dar și alocând și asigurând resursele financiare și umane necesare unei funcționări satisfăcătoare a activității autorităților electorale. Pe de alta, alegerile parlamentare, fiind un mecanism de responsabilizare a actorilor politici și subiecților electorali, oferă alegătorilor posibilitatea de a evalua calitatea guvernării, de a aprecia credibilitatea angajamentelor guvernanților față de politicile sale declarate și implementate. Dacă guvernanții demonstrează transparentă, performanță și integritate, cetățenii vor ma-

nifesta o încredere crescândă față de putere și față de instituțiile statului, altfel competitorii pentru legislativ vor fi taxați la următoarele alegeri naționale.

Un alt aspect al relației buna guvernare vs. alegerile parlamentare constă în faptul că, conform principiilor care guvernează procesul electoral, rezultatele alegerilor parlamentare determină componența Parlamentului care, la rândul său, stabilește structura Guvernului prin votul de încredere inițial și prin controlul permanent asupra activității acestuia. Prin urmare, Guvernul nu poate exista și nu poate funcționa fără aprobarea Parlamentului și, deci, calitatea guvernării depinde direct de calitatea alegerilor și, respectiv, de reprezentativitatea Parlamentului.

O manifestare nu mai puțin importantă a relației între bună guvernare și alegerile parlamentare ține de faptul că rezultatele alegerilor parlamentare – un barometru al guvernării – sunt determinate de participarea / activismul cetățenilor care rămâne un indicator important al bunei guvernări în procesul electoral (participare sub 50% în 2019 până la peste 52% în 2021 și în 2025; în plus, aproape jumătate dintre tinerii moldoveni cu drept de vot au participat la alegerile din 28 septembrie 2025).

Altfel spus, alegerile parlamentare din Republica Moldova au fost un test de reziliență pentru democrație, unde competiția internă acerbă pentru a accede în Parlament între diferite facțiuni ale clasei politice naționale s-a împletit cu presiuni externe sub forma unui asalt hibrid tot mai sofisticat – de la metode clasice, mai „vechi” (compromaturii, *fake*-uri, propagandă, tentative de destabilizare etc.) la tehnologii noi (*AI*, *deepfake*-uri, rețele sociale, platforme noi de distribuție ș.a.). În aceste condiții, când țara noastră a rezistat împotriva provocărilor interne și amenințărilor externe care au încercat să afecteze funcționarea statului democratic, ea va continua parcursul european, pentru că referendumul pentru aderarea la UE din 2024 ridică integrarea europeană la rangul de obligație constituțională pentru toți actorii politici, agenții guvernamentali și subiecții sociali.

Referințe bibliografice:

1. Raport cu privire la rezultatele alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025. https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/4153_Anexa_Raport%20totalizare%20parlamentare.pdf (accesat: 06.10.2025).
2. Alegerile parlamentare din 2025 în Republica Moldova. https://alegeri.md/w/Alegerile_parlamentare_din_2025_%C3%AEn_Republica_Moldova (accesat: 07.10.2025).
3. Maia Sandu a ajuns la Summitului CPE. Șeful Consiliului European a numit alegerile din R. Moldova „o victorie a democrației”. <https://www.zdg.md/stiri/foto-maia-sandu-a-ajuns-la-summitului-cpe-seful-consiliului-european-a-numit-alegerile-din-r-moldova-o-victorie-a-democrației/> (accesat: 02.10.2025).

4. Consiliul Europei implementează peste 20 de proiecte în R. Moldova, axate pe justiție, combaterea corupției și drepturile omului. <https://radio-moldova.md/p/59141/justitie-anticoruptie-si-egalitate-prioritatile-consiliului-europei-pentru-r-moldova#:~:text=Republica%20Moldova%20beneficiaz%C4%83%20%C3%AEn%20prezent%20de%20un%20sprijin,de%20la%20Moldova%201%2C%20edi%C8%9Bia%20din%2014%20septembrie.> (accesat: 15.09.2025).
5. Rezultatul alegerilor – un adevărat miracol politic. Interviu IPN cu eurodeputatul Dan Barna. <https://ipn.md/rezultatul-alegerilor-un-adevarat-miracol-politic-interviu-ipn-cu-eurodeputatul-dan-barna/> (accesat: 01.10.2025).
6. Guvernul implementează 11 proiecte de dezvoltare în țară cu o valoare totală de peste 200 de milioane de lei. <https://realitatea.md/guvernul-implementeaza-11-proiecte-de-dezvoltare-in-tara-cu-o-valoare-totala-de-pest-200-de-milioane-de-lei/> (accesat: 01.10.2025).
7. Mobilizare mai bună, dar cu riscuri: CALC despre alegerile din 28 septembrie. <https://noi.md/md/politica/mobilizare-mai-buna-dar-cu-riscuri-calc-despre-alegerile-din-28-septembrie> (accesat: 18.09.2025).
8. Site-urile guvernamentale din Moldova, vizate de milioane de atacuri cibernetice înainte de alegeri. <https://realitatea.md/site-urile-guvernamentale-din-moldova-vizate-de-milioane-de-atacuri-cibernetice-inainte-de-alegeri/> (accesat: 28.09.2025).
9. CEC lansează campania „7 moduri de a recunoaște dezinformarea”. <https://portalpolitic.eu/cec-lanseaza-campania-7-moduri-de-a-recunoaste-dezinformarea/> (accesat: 21.09.2025).
10. Savitchi J. *Raport Recorded Future: Kremlinul vrea să transforme Republica Moldova într-o nouă Belarus*. <https://evz.ro/raport-recorded-future-kremlinul-vrea-sa-transforme-republica-moldova-intr-o-noua-belarus.html> (accesat: 12.09.2025).
11. Niciun „fake” major nu a decolat în campania moldoveană sau cum au decurs operațiunile de influență rusești înainte de alegeri. <https://moldova.europalibera.org/a/niciun-fake-major-nu-a-decolat-in-campania-moldoveana-sau-cum-au-decurs-operatiunile-de-influenta-rusesti-inainte-de-alegeri/33541850.html> (accesat: 18.09.2025).
12. Premierul de la Chișinău a dezvăluit cele patru metode prin care Putin vrea să preia puterea în R. Moldova: „Un asediu asupra țării”. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/moldova/premierul-de-la-chisinau-a-dezvaluit-cele-patru-metode-prin-care-putin-vrea-sa-preia-puterea-in-r-moldova-un-asediu-asupra-tarii-3427243> (accesat: 24.09.2025).
13. Armata digitală a Kremlinului. Investigație sub acoperire. „Se plătește, hai să vă spun, se plătește direct de la Moscova”. <https://www.zdg.md/inves->

- tigatii/ancheta/video-armata-digitala-a-kremlinului-investigatie-sub-acoperire-se-plateste-hai-sa-va-spun-se-plateste-direct-de-la-moscova/ (accesat: 04.09.2025).
14. Armata digitală a Kremlinului (II). Salarii în cripto, partidul prieten și inamicul declarat. Investigație ZdG sub acoperire. <https://www.zdg.md/video/video-armata-digitala-a-kremlinului-ii-salarii-in-cripto-partidul-prieten-si-inamicul-declarat-investigatie-zdg-sub-acoperire/> (accesat: 18.09.2025).
  15. „Toți PATRIOTII, uniți-vă!”. Îndemn subtil în rețeaua rusească de dezinformare „InfoLider”. <https://www.zdg.md/stiri/foto-toti-patriotii-uniti-va-ndemn-subtil-in-reteaua-ruseasca-de-dezinformare-infolider/> (accesat: 28.09.2025).
  16. Investigație BBC: Cum încearcă Rusia să influențeze alegerile din Moldova. Rețeaua secretă descoperită sub acoperire. <https://tv8.md/2025/09/21/investigatie-bbc-cum-incearca-rusia-sa-influenceze-alegerile-din-moldova-ce-a-descoperit-reporterul-sub-acoperire/289162> (accesat: 21.09.2025).;
  17. Macari L. *Investigație BBC: Cum o rețea secretă de „agenți” plătiți, finanțată de Rusia, încearcă să submineze alegerile din Moldova (UPDATE)*. <https://agora.md/2025/09/21/investigatie-bbc-cum-o-retea-secreta-de-agenti-platiti-finantata-de-rusia-incearca-sa-submineze-alegerile-din-moldova-update> (accesat: 21.09.2025).
  18. Cum încearcă să submineze parlamentarele din Moldova o rețea de dezinformatori pro-ruși plătiți de Moscova – investigație BBC. <https://moldova.europalibera.org/amp/cum-incearca-sa-submineze-parlamentarele-din-moldova-o-retea-de-dezinformatori-pro-rusi-platiti-de-moscova/33536309.html> (accesat: 21.09.2025).
  19. Avarvarei Tr. *Ce este un război hibrid. Definiție și exemple*. <https://www.b1tv.ro/externe/ce-este-un-razboi-hibrid-definitie-si-exemple-370282.html> (accesat: 15 iunie 2024).
  20. Ce este războiul hibrid: Cum acționează și care sunt consecințele. <https://stiri.md/article/international/ce-este-razboiul-hibrid-cum-actiunea-si-care-sunt-consecintele/> (accesat: 09.12.2024).
  21. Călugăreanu V. *Moldova, sub asalt hibrid în ajunul alegerilor*. <https://www.dw.com/ro/moldova-sub-asalt-hibrid-%C3%AEn-ajunul-alegerilor/a-74095252> (accesat: 22.09.2025).
  22. Rezultatul celor peste 250 de percheziții: 74 de persoane, reținute. Oamenii legii investighează tineri care au fost instruiți în Serbia pentru destabilizări în masă. <https://m.radiochisinau.md/rezultatul-celor-peste-250-de-percheziti-74-de-persoane-retinute-oamenii-legii-investigheaza-tineri-care-ar-fi-fost-fost-instruiti-in-serbia-pentru-destabilizari-in-masa---215002.html> (accesat: 22.09.2025).

23. Războiul hibrid, o invenție electorală a PAS – liderii Moldovei împart ziare la piață. <https://timpul.md/articol/razboiul-hibrid-o-inventie-electoral-a-pas-liderii-moldovei-impart-ziare-la-piata.html> (accesat: 06.08.2025).
24. Colun M. *Apeluri la nesupunere: cum încearcă narațiunile pro-Kremlin să pregătească terenul pentru haos electoral în R. Moldova*. <https://www.zdg.md/stiri/apeluri-la-nesupunere-cum-incearca-naratiunile-pro-kremlin-sa-pregateasca-terenul-pentru-haos-electoral-in-r-moldova/> (accesat: 20.09.2025).
25. Rețea mamut de conturi false pe TikTok. #alegmoldova, peste un milion de vizualizări, în doar trei zile. <https://context.ro/retea-mamut-de-conturi-false-pe-tiktok-alegmoldova-pest-un-milion-de-vizualizari-in-doar-trei-zile/> (accesat: 25.09.2025).
26. TikTok a șters peste 100.000 de conturi false în Republica Moldova, înainte de alegeri. <https://realitatea.md/tiktok-a-sters-pest-100-000-de-conturi-false-in-republica-moldova-inainte-de-alegeri/> (accesat: 17.10.2025).
27. Colbasnicov S. *Partidul „Democrația Acasă” promovat de conturi anonime pe TikTok: 16 milioane de vizualizări, generate în doar 2 luni*. <https://tv8.md/2025/09/29/partidul-democrazia-acasa-promovat-de-conturi-anonime-pe-tik-tok-16-milioane-de-vizualizari-generate-in-doar-2-luni/289756> (accesat: 29.09.2025).
28. Voinea M. *Contextul electoral moldovenesc și influența digitală: între surprize și întrebări*. <https://expertforum.ro/contextul-electoral-moldovean-si-influenta-digitala-intre-surprize-si-intrebari/> (accesat: 29.09.2025).
29. Experți au documentat tehnici de manipulare pe TikTok legate de Partidul Democrația Acasă și liderul Vasile Costiuc. <https://realitatea.md/experti-au-documentat-tehnici-de-manipulare-pe-TIKTOK-legate-de-partidul-democrazia-acasa-si-liderul-sau-vasile-costiuc/> (accesat: 30.09.2025).
30. Todică Șt. *Ce este fenomenul „spirala tăcerii” și cum a contribuit la succesul fulminant al lui Georgescu. Strategia votanților lui*. <https://stirileprotv.ro/alegeri/prezidentiale/2024/fenomenul-zspirala-tacerii-explicatia-pentru-succesul-lui-calin-georgescu-ce-s-a-intamplat-inainte-de-alegeri.html> (accesat: 27.11.2024).
31. Atacuri cibernetice masive, dejucate de STISC în zilele alegerilor. <https://tvn.md/atacuri-cibernetice-masive-dejucate-de-STISC-in-zilele-alegerilor/> (accesat: 28.09.2025).
32. Autoritățile raportează multiple atacuri cibernetice. Sunt vizate CEC și mai multe secții de votare din diaspora. <https://moldova.europalibera.org/a/autoritatile-raporteaza-multiple-atacuri-cibernetice-sunt-vizate-cec-si-mai-multe-sectii-de-votare-din-diaspora/33543118.html> (accesat: 28.09.2025).
33. Noi atacuri cibernetice asupra infrastructurii guvernamentale. STISC: unele

- servicii ar putea fi temporar indisponibile. <https://realitatea.md/noi-atacuri-cibernetice-asupra-infrastructurii-guvernamentale-stisc-unele-servicii-ar-putea-fi-temporar-indisponibile/> (accesat: 08.10.2025).
34. What does Russia's hybrid war playbook plan for Moldova? <https://www.euronews.com/my-europe/2024/10/22/whats-does-russias-hybrid-war-playbook-plan-for-moldova> (accesat: 25.10.2024).
35. Eurodeputatul Victor Negrescu: *Chișinăul a devenit un simbol a luptei împotriva ingerințelor Rusiei. Cu sprijin românesc, R. Moldova poate finaliza negocierile de aderare la UE până în 2028.* <https://radiochisinau.md/eurodeputatul-victor-negrescu-chisinaul-a-devenit-un-simbol-a-luptei-impotriva-ingerintelor-rusiei-cu-sprijin-romanesc-r-moldova-poate-finaliza-negocierile-de-aderare-la-ue-pana-in-2028---215456.html> (accesat: 03.10.2025).
36. Ideologul lui Putin îi vrea pe moldoveni ÎNGENUNCHIAȚI în fața Rusiei și amenință cu războiul. Dughin, nemulțumit de prestația lui Șor și Dodon la alegerile parlamentare. <https://www.ziarulnational.md/ideologul-lui-putin-ii-vrea-pe-moldoveni-ingenunchiati-in-fata-rusiei-si-ameninta-cu-razboiul-dughin-nemultumit-de-prestatia-lui-sor-si-dodon-la-alegerile-parlamentare/> (accesat: 06.10.2025).
37. Gulca I. *Aleksandr Dughin, ideologul lui Putin, cântă prohodul lui Dodon și Șor și amenință Moldova cu război.* <https://tvr Moldova.md/article/2c60983d75db4889/aleksandr-dughin-ideologul-lui-putin-canta-prohodul-lui-dodon-si-sor-si-ameninta-moldova-cu-razboi.html> (accesat: 06.10.2025).
38. Popa C. *Revoluțiile și lecțiile Moldovei: cum pot fi dejucate planurile Moscovei.* <https://www.veridica.ro/opinii/revolutiile-si-lectiile-moldovei-cum-pot-fi-dejucate-planurile-moscovei> (accesat: 06.10.2025).
39. Analisti: Rep. Moldova a evitat scenariul Georgiei și nu va putea fi folosită de Rusia pentru a lovi din spate Ucraina (Audio). <https://radiochisinau.md/maluri-de-prut-analisti-rep-moldova-a-evitat-SCENARIUL-GEORGIEI-si-nu-va-putea-fi-folosita-de-rusia-pentru-a-lovi-din-spate-ucraina-audio---215305.html> (accesat: 29.09.2025).
40. Maia Sandu: „Măsurile întreprinse de autorități pentru a descuraja cum-părarea de voturi au funcționat”. <https://agora.md/2025/09/30/maia-sandumasurele-intreprinse-de-autoritati-pentru-a-descuraja-cumpararea-de-voturi-au-functionat> (accesat: 30.09.2025).
41. Bătălia pentru mandate: Ce se întâmplă în culisele scrutinului? <https://noi.md/md/analitica/batalia-pentru-mandate-ce-se-intimpla-in-culisele-scrutinului> (accesat: 30.09.2025).